

Evaluering af Det Nye Internet

Johannsen, Carl Gustav

Publication date:
2009

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Johannsen, C. G. (2009). *Evaluering af Det Nye Internet*.

Evaluering af Det Nye Internet

Af Carl Gustav Johannsen, Danmarks Biblioteksskole

Endelig version 6. juli 2009

Indledning

Projektet Det Nye Internet blev i 2008 bevilliget et tilskud på 427.760 kr. fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker.

Projektet har til formål at ”højne borgernes ikt-færdigheder i relation til Web 2.0. Behovet for at understøtte ikt-færdighederne er især relevante i forhold til den ”udbredte ikt-analfabetisme” samt den betydning som netværk og sociale teknologier har for opnåelse og deling af viden. Projektet adskiller sig fra lignende projekter ved at lægge vægt på ”tidlig brugerinddragelse.” Derudover sigter projektet mod at udvikle ”redskaber, skabeloner samt konsulentbistand” til brug for landets øvrige biblioteker.

Projektet har samme formål som projektet *Digital læring i biblioteket* med Herning Bibliotekerne som projektejer. *Digital læring i biblioteket* har til formål at undersøge, hvorledes ”23 ting” praktiseres, og hvordan det kan komme brugerne til gode. Det er en bevillingsforudsætning fra Biblioteksstyrelsens side, at Københavns Bibliotekers Det Nye Internet og Digital læring i biblioteket indbyrdes koordineres.

Styrelsen for Bibliotek og Medier har ønsket løbende at følge projektet med Eva Sønderstrup-Andersen som faglig kontakt. Den eksterne evaluator, Carl Gustav Johannsen (herefter CGJ) har i forbindelse med rapportskrivningen været i kontakt med Eva Sønderstrup-Andersen.

I ansøgningen til Udviklingspuljen beskrives Det nye Internet som et samarbejdsprojekt mellem København, Randers og Herning på grundlag af ”23 ting” med henblik på ”videreudvikling og gennemgribende fornyelse” af ”23 ting.”

Projektet retter sig mod nye roller for folkebibliotekerne, hvor der fokuseres på facilitatorrollen i relation til gennemførelse af borgerrettede undervisningsforløb baseret på 23 tings leg og lær ide.

Det er et mål for projektet at bidrage positivt til to biblioteksformål:

Styrkelse af borgernes digitale kompetencer
Tilbyde indsigt, viden og livslang læring

Mere specifikt drejer projektet sig om at:

- Udvikle et fleksibelt e-læringskoncept og udbrede det til borgerne via danske folkebiblioteker
- Udnytte nye måder for samarbejde og videndeling via internettet
- Udvikle et lærings- og undervisningskoncept, helt eller delvist baseret på e-læring
- Give danske folkebiblioteker let tilgængelige redskaber til selv at i gang sætte læringsforløb for borgerne med fokus på nye webteknologier

- Udvikle flow-orienterede og bruger-aktiverende bibliotekskurser

Som helt konkrete mål retter projektet sig mod de 38% af danskerne som ifølge rapporten ”Borgernes IKT-færdigheder i Danmark” fra 2007 enten slet ingen IKT-færdigheder har (20%), eller som kun har svage IKT-færdigheder (18%) ved at:

- Udvikle webbaserede læringsforløb baseret på ”leg og lær konceptet”
- Udvikle af læringsforløb i ”kontekstuel tilpasset form” i de tre biblioteker
- Opnå dialog med brugerne relateret til ”frivillig flowbaseret e-læring/ blended learning”
- Opnå dialog brugerne i mellem via det sociale internet
- Bredt formidle viden og erfaringer fra disse læringsforløb
- Hjælpe bibliotekerne med udarbejdelse, opstart og afvikling af lignende forløb via erfaringsudveksling, stille ”læringsobjekter” frit til rådighed (Creative common licens)
- Udbyde deltagerbetalte ”kick-off” temadag

Projektets primære målgruppe er defineret som borgerne i de tre kommuner: Herning, København og Randers.

Evalueringsstemaer

Denne forholdsvis brede og ambitiøse formåls- og målbeskrivelse kan konkretiseres i forhold til en række temaer for evaluering:

Tabel 1: Projekt Det nye Internet – overordnede evalueringskriterier

1. I hvilken udstrækning har projektet bidraget til at styrke borgernes digitale kompetencer?
2. I hvilken udstrækning har de deltagende borgere tilhørt gruppen af ”ikt-analfabeter”?
3. I hvilken udstrækning er der i tilknytning til projektet blevet udviklet et e-læringskoncept, baseret på ”blended learning”?
4. I hvilke udstrækning kan dette koncept karakteriseres som fleksibelt?
5. I hvilken udstrækning har projektet praktiseret og udviklet nye internetbaserede samarbejds- og videndelingsmodeller?
6. I hvilken udstrækning er det sandsynliggjort, at projektet har udviklet ”let tilgængelige” redskaber til selv at i gang sætte læringsforløb for borgerne med fokus på nye webteknologier til brug i danske folkebiblioteker?
7. I hvilken udstrækning har projektet Det nye Internet bidraget udvikling af flow-orienterede og bruger-aktiverende bibliotekskurser?
8. I hvilken udstrækning er de udviklede kurser baseret på ”23 tings” leg og lær koncept”?
9. I hvilken udstrækning har de udviklede læringsforløb været tilpasset de tre bibliotekers særlig kontekst?
10. I hvilken udstrækning har kurserne stimuleret og fremmet dialog mellem brugernes via sociale teknologier?
11. I hvilken udstrækning er erfaringer fra projektet blevet formidlet bredt?
12. I hvilken udstrækning har projektet bidraget til at stille stille ”læringsobjekter” frit til rådighed (Creative common licens)?
13. I hvilken udstrækning og hvordan er der blevet udbudt en deltagerbetalt ”kick-off” temadag?

Nærværende rapport vil i henhold til samarbejdskontrakten mellem Danmarks Biblioteksskole og Københavns Kommunes Biblioteker om evaluering af Det nye Internet fokusere på resultaterne af de tre uafhængige projektførøb med henblik dels på en ”kvalitativ vurdering” af de tre forløb med henblik på ”brugertilfredshed” og ”reelt udbytte” baseret på dybdeinterviews med to kursister fra hvert forløb og en ”kvantitativ måling” af de gennemførte undervisningsforløb og antal deltagere baseret på indsamlede statistiske data.

I forhold til den samlede liste af evalueringstemaer vil det i særlig grad være de umiddelbart brugerrelaterede temaerne nummer 1-4 og 7-11, der vil være i fokus i gennemgangen af de 3 lokale forløb, hvorimod formidling, udbredelse og videndeling i forhold til andre folkebiblioteker vil blive behandlet i et særligt afsnit om de 2 afholdte ”Kick-off-dage.”

De tre forløb: Herning

Vores venner på nettet – Et forløb for forældre og børn

Start: 19. Januar 2009

Varighed: 7 uger (til 9. Marts 2009)

Antal deltagere: 25

Form: virtuel + 3 fysiske møder (indledning, midt-vejs og evaluering)

Underviseret: Lene Schrøder og Line Frømann (børnebibliotekar) biblfr@herning.dk

Projektbeskrivelse:

Projektet går ud på at undervise forældre og børn (i 6. klasse) sammen via nettet – dog med et fysisk opstarts- og afslutningsmøde. Ideen er, at det er børnene, der skal agere undervisere over for forældrene. Det er et mål, at der i familierne skal foregå gode diskussioner både indbyrdes i de 10 familier og mellem dem om, hvordan faciliteterne kan bruges og hvilke risici, der er til stede. Der er udvalgt 25 deltagere fra 10 familier fra 3 6. klasser. Modellen er i sin opbygning inspireret af ”23 ting” og kan findes på www.voresvenner.blogspot.com.

Ved projektførørbets afslutning skriver Lene Schrøder i en mail (27. Februar 2009), at man ikke har den ”store forventning” til en positiv reaktion fra kursisterne, idet kun få af kursisterne har gennemført forløbet. Man har fra bibliotekets side også lagt mærke til, at der ikke er sket ret meget på deres blogs. Biblioteket har planer om at udbyde to forløb mere efter samme opskrift og et, hvor man mødes hver gang. De nye forløb vil også blive annonceret anderledes end det første, idet man udover annoncering på hjemmesiden også vil udsende 400 brochurer til 6. klasses elever via direct mail. Herudover blev kurset annonceret i Herning Folkeblad den 7. april 2009. Desværre viste det sig, at der ikke var tilstrækkelig interesse blandt forældre og elever for et nyt kursus. Ved fristens udløb i april 2009 havde der nemlig kun været 2 familietilmeldinger. På den baggrund besluttede biblioteket at aflyse kurset.

Til evalueringen på aftenmødet mandag den 2. Marts 2009 har Herning udviklet en spørgsmålsliste:

Tabel 2: Hernings egne evalueringsspørgsmål

1. Hvad synes I om denne læringsform?
2. Hvad var det sjoveste og hvad var det sværeste i forløbet?

3. Hvad synes I børn om at skulle være ansvarlig for at lære forældrene noget?
4. Har I forældre fået noget ud af dette forløb?
5. Hvad synes I om denne læringsform?
6. Hvilken type vejledning finder I bedst? Den grundige eller den korte introduktion, hvor du selv finder ud af det meste ved at undersøge?
7. Hvordan var det at skulle arbejde sammen børn og forældre?
8. Hvilken af opgaverne gav jer mest? Hvorfor?
9. Var der noget, vi kunne have gjort anderledes som undervisere?
10. Hvordan fungerede det, at vi var herinde først og sidst? Kunne det have været undværet? Havde det været bedre, hvis vi mødtes hver gang?
11. Var der noget I kunne tænke jer at lære mere om af de ting på programmet?
12. Var der andet I gerne ville have haft på programmet?
13. Kunne I tænke jer at deltage en anden gang og hvordan skulle det så praktisk foregå?

Hvis vi sammenholder Hernings egne spørgsmål (tabel 2) med de overordnede evalueringskriterier i forhold til projektansøgningen (tabel 1), må vi konstatere, at nogle kriterier dækkes fint, mens andre ikke umiddelbart bliver belyst.

Tilfredshed med kurset er fx ikke ensbetydende med, at borgerens digitale kompetencer rent faktisk er forøget – her vil et dybtgående kvalitativt interview kunne supplere.

Til gengæld kan svarene på spørgsmålene - kombineret med personalets erfaringer samt erfaringer med nye reviderede kurser - fint bidrage til udvikling af et e-læringskoncept, til vurdering af konceptets fleksibilitet fx i relation til fysisk tilstedeværelse og deltagersammensætning og med hensyn til den opnåede grad af bruger-aktivering, dialog mellem brugerne etc.

Spørgsmålene afledt af projektansøgningen om ”23 ting”, flow-orientering, blended learning, etc. vil kunne belyses gennem dybdeinterviews.

CGJ deltog i evalueringsmøde på Herning CB mandag den 2. marts 2009 kl. 18-ca. 20. Projektet blev her repræsenteret af to bibliotekarere, Lene Schrøder og Line Frømann og dækkede på den måde både voksen- og børnebiblioteket. Der var fra de deltagende familier mødt 14 deltagere repræsenterende 6 familier (Bidstrup, Falsig, Jacobsen, Kjeldgaard, Maagaard og Nickelsen). I forhold til deltagerne i kurset, hvor der var 8 deltagende familier, var 75 procent således mødt op. 3 af familierne var repræsenteret af et barn og 2 forældre, 2 familier af 2 personer hver (en forælder og et barn) og endelig 1 familie ved en far. Grundlæggende var stemningen meget positiv i forhold til det gennemførte projekt med megen ros til biblioteket og til de to projektbibliotekarere, Lene og Line. Familierne deltog aktivt i diskussionerne, stillede spørgsmål og kom med forslag. Blandt forældrene var der dog 2-3 deltagere, der overhovedet ikke tog ordet på noget tidspunkt. De 5 6. klasses unger derimod var påfaldende fåmælte og tilbageholdende på mødet. Lene og Lines vurdering var, at det skyldes generthed begrundet i, at de kom fra forskellige skoleklasser. Normalt havde de erfaring med, at børnene – og så i de mindre klasser – var langt mere talende og synlige. Mit helhedsindtryk var, at forældrenes evaluering af projektet *Vores venner på nettet* var særdeles positiv.

Et væsentligt bidrag til den gode og positive stemning på mødet lå i de to bibliotekarers professionelle mødeledelse, der i høj grad medvirkede til en både afslappet, seriøs og dynamisk stemning med fin to-vejskommunikation præget af sensitivitet, humor og gensidig tillid, hvilket bl.a. kom til udtryk gennem godmodigt drilleri og ping-pong begge veje.

På mødet blev planen for den videre evaluering præsenteret, og familierne fik mulighed for at melde sig frivilligt til et telefonisk dybdeinterview af ca. 30 minutters varighed med den eksterne evaluator inden for de følgende uger. To familier (Bidstrup og Jacobsen) meldte sig. Det aftaltes, at CGJ selv skulle kontakte de to familier med henblik på en interviewaftale i uge 10 eller 11 med henblik på et telefonisk dybdeinterview i uge 11 eller 12. Forinden blev en spørgeramme forelagt Herning CB ved Lene og Line til kommentering. De endelige spørgsmål blev mailet til de to familier et par dage før interviewet.

Med hensyn til det videre projektforsløb i Herning ønskede de to projektbibliotekarer at gennemføre endnu et ændret kursusforsløb med 7 fysiske møder i stedet for det netop afviklede forsløb, hvor der kun blev gennemført 2 fysiske møder (indledning og afslutning), mens de resterende 5 gange som virtuelle sessioner. CGJ stillede sig positiv over for ideen, der gav mulighed for at vurdere betydningen af den virtuelle del i forhold til den fysiske. Han var som sådan også indstillet på - under forudsætning af projektleder Bente Jensens accept - i givet fald at gennemføre 2 ekstra telefoninterviews.

I evalueringsmødet mandag den 2. marts 2009 indgik en række temaer, som her kort skal skitseres.

I projektansøgningen til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2007 fra den 1. november 2007 spiller "IKT-analfabetisme" en vigtig rolle, idet der henvises til rapporten *Borgernes IKT-færdigheder i Danmark* fra januar 2007, hvori det angives, at "der derfor (er) næsten 40% af befolkningen, som enten slet ingen IKT-færdigheder har, eller som kun har svage IKT-færdigheder." 20 % har således aldrig brugt en computer. I Teknologisk Instituts rapport (2007) opereres med 4 IKT-færdighedsniveauer: 38% tilhører de 2 laveste niveauer 0 og 1. Niveau 0 har, som nævnt, aldrig benyttet en computer, mens 18 % tilhører niveau 1, der har svage IKT-færdigheder. I Biblioteksstyrelsens bevillingsskrivelse fra den 21. april 2008 til projektet lægges i begrundelsen for at støtte projektet vægt på formålet om at højne borgernes ikt-færdigheder i relation til web 2.0. I skrivelsen angives dog ingen konkrete procentsatser, idet der mere generelt tales om "den udbredte IKT-analfabetisme."

Det er derfor nærliggende i forbindelse med "Vores venner på nettet" at stille spørgsmålet, om i hvilken udstrækning målgruppen af IKT-analfabeter overhovedet har været involveret i Herning-projektet. Det er nemlig projektbibliotekarernes indtryk, at højst 15 % af de deltagende familier vil kunne henføres til kategorien IKT-analfabet. I de øvrige familier har både børn og voksne været regelmæssige brugere af nettet afhængig af deres aktuelle job- eller hobbyinteresser fx Volvo 240, kageopskrifter baseret på slik, LEGO, o.l.

Et andet tema vedrører samspillet mellem børn og voksne i familierne, hvor man på forhånd havde forestillet sig en rollefordeling, hvor de computervante, 6.klasses elever bidrog aktivt til forældrenes IKT-læring. Det er svært på baggrund af den gennemførte evaluering at dokumentere, at børnene rent faktisk har haft en lærerrolle i forhold til forældrene. En af de barrierer, der blev nævnt under evalueringen lå i, at børn og voksne og piger og drenge for den sags skyld interesserer sig for forskellige ting. Fx kom det frem, at "Spørgolivia" mest er for piger, og at det i hele taget var en oplevelse, at der var mangel på "drengeprogrammer." Et område, hvor der dog havde været stor gensidig interaktion generationerne i mellem, var netetikken. Her gav forældrene generelt udtryk for mere skeptiske og forsigtige holdninger end deres børn. Flere nævnte her, at kurset havde givet gode anledninger til en konkret og konstruktiv drøftelse skepsis og forsigtighedsregler med børnene. Fra flere forældre blev det gjort gældende, at bibliotekarernes viden om indhold og kvalitet

af forskellige netsider og deres kendskab til metodisk validering og prioritering af indhold var særdeles relevante kompetencer for alle i et moderne vidensamfund.

Interviewguide til de to telefoniske dybdeinterviews: interviewene er beregnet til ca. 30 minutter. Interviewene vil blive optaget på bånd. De interviewede fik lejlighed til at kommentere på referater af deres egne interviews. Deltagerne fik interviewspørgsmålene tilsendt pr. mail 2-3 dage før interviewet finder sted.

Interviewspørgsmålene tager udgangspunkt i tabel 1's liste over overordnede evalueringskriterier. Interviewene blev gennemført som delvis strukturerede, idet nedenstående oversigt både viser, hvad vi gerne vil have ud af evalueringen (temaerne) og hvordan (med hvilke spørgsmål) dette kan ske. Tallene i parentes henviser til tabel 1: Projekt Det nye Internet – overordnede evalueringskriterier.

1) Indledning:

Familiens relationer til og brug af biblioteket før, under og efter kurset.

Familiens fælles aktiviteter – primært i forbindelse med internettet - før, under og efter kurset

Hvad har i øvrigt kendetegnet samspillet mellem forældre og børn under forløbet?

2) Tema: Digitale kompetencer:

I hvilken udstrækning oplever deltagerne (børn/ forældre), at deres digitale / IKT-kompetencer er blevet påvirket og styrket i forbindelse med kurset? (gerne med eksempler)(1) I hvilken udstrækning er forventningerne hos deltagerne blevet opfyldt? Har deltagerne nogen forslag til forbedringer af kurset (både form og indhold)? (1)

Hvordan bedømmer deltagerne deres egne kompetencer i forhold til de øvrige deltagere på holdet? (1)

3) Tema: Målgruppe:

Hvad forstår deltagerne ved begreber som IKT-kompetence og IKT-analfabet?(2) Hvordan vil de bedømme deres egen kompetence? (2)

4) Tema: E-læringskoncept/ konceptudvikling:

I hvilken udstrækning har deltagerne opfattet en grundlæggende ide bag kurset? (3) I hvilken udstrækning oplever deltagerne, at der har fundet en ide- eller konceptudvikling sted? I hvilken udstrækning er konceptet blevet oplevet som fleksibelt?(4)

5) Tema: Videndeling / samarbejde:

I hvilken udstrækning og hvordan har deltagere oplevet, at kurset har udviklet og fremmet nye former for videndeling og samarbejde mellem biblioteket og deltagerne? (kom gerne med eksempler) (5)

6) Tema: Bruger-aktivering:

I hvilken udstrækning og på hvilken måde føler og har deltagerne oplevet sig selv som aktive i forløbet? (7) I hvilken udstrækning og på hvilken måde har der forekommet dialog mellem deltagerne fra forskellige familier? I hvilken udstrækning føler deltagerne, at denne dialog er blevet stimuleret gennem kurset og via de sociale teknologier? I hvilken udstrækning har biblioteket udnyttet udspil og ideer fra deltagerne? (10-11)

7) Tema: Lokal tilpasning (kontekstualisering).

I hvilken udstrækning og hvordan har kurserne været tilpasset lokalsamfundets og bibliotekets særlige vilkår og situation? (9)

Spørgeramme (bilag 1) blev afsendt fra Herning CB pr. mail mandag den 9. marts 2009 til familierne Bidstrup og Jacobsen. Selve interviewene blev - efter nærmere aftale med respondenterne - gennemført tirsdag den 17. marts 2009 med familien Bidstrup ved Bente Bidstrup

(forælder) og mandag den 4. Maj 2009 med familien Jacobsen ved Jørgen Jacobsen (forælder) som telefon interviews af ca. 30 minutters varighed om aftenen.

Med hensyn til de overordnede spørgsmål om oplevelsen af kursets relevans og tilfredshed med forløbet og udbyttet bekræfter de 2 dybdeinterviews det positive indtryk fra evalueringsmødet. Der er også enighed om, at kurset i høj grad har påvirket familiens brug af nettet. Om en af de involverede forældre bliver der således sagt, at en mor fra faktisk aldrig at benytte nettet er blevet en daglig bruger af flere sites og tjenester. Hos de familiemedlemmer, der i forvejen var brugere af nettet, meldes om nye anvendelsesmuligheder i dagligdagen fx i forbindelse med en byggesag. Derimod er respondenterne mere tøvende med hensyn til om kurset også har medført ændringer i biblioteksbenyttelsen. Hvad angår samspillet mellem forældre og børn peger interviewene og udsagnene på evalueringsmødet i samme retning: kurset har givet anledning til en god snak med børnene om sikkerhed på nettet fx med hensyn til ikke at udlevere navne og adresser. Fra forældrenes side er der enighed om, at kurset har medvirket til at gøre kommunikationen med børnene om netsikkerhed mere baseret på realiteter end på myter og forestillinger og dermed mere frugtbar og nuanceret. Et sted blev relationen beskrevet som baseret på samarbejde frem for kontrol. Hvad angår spørgsmålet om forbedringsforslag spiller balancen mellem virtuelle og fysiske møder en vigtig rolle. Hos en kursUSDeltager, der bor i Vildbjerg ca. 18 km. fra Herning CB, hvor kurset finder sted, spiller den virtuelle del en helt afgørende rolle for deltagelse. Der hersker udbredt enighed om, at der blandt kursUSDeltagerne fandtes en stor spredning med hensyn til IKT-kompetencer. Hvorvidt denne spredning udgjorde en styrke eller en svaghed, var der derimod mere delte meninger om. Den typiske kompetencefordeling i familierne var: en far med nogen IKT-erfaring, en mor stort set uden erfaring og et barn med stærke IKT-kompetencer. Omkring det overordnede koncept for kurset fremkom flere interessante kommentarer både i forbindelse med interviewet og på evalueringsmødet. Fx syntes ideen om, at deltagerne i forbindelse med kurset ville blive stimuleret til at kommunikere indbyrdes familierne i mellem ikke at være specielt vigtig. Flere så det som det primære mål at lære systemerne at kende. Omkring evalueringen af formen og underviserne peger interviews og evalueringsmødet i samme retning: ubetinget ros for fleksibilitet, åbenhed, lytteevne, engagement, begejstring og evne til at udnytte ideer og udspil fra deltagerne. Det blev dog nævnt, at der på kurset havde været et frafald, hvor 2-3 familierne var holdt op. Om årsagerne hertil kunne respondenterne ikke oplyse.

Sammenfatning:

Der var stor og udbredt brugertilfredshed med både indhold og form.

Vigtigheden af fleksible koncepter blev bekræftet.

Det var det generelle indtryk blandt deltagerne, at bibliotekarernes pædagogiske evner i høj grad matchede behovene.

Deltagerne gav udtryk for, at det reelle udbytte havde været stort.

Der var flere eksempler på ting, der udviklede sig anderledes end forventet:

Samspil mellem forældre og børn – mere to-vejs – med fokus på sikkerhed

Samspil om kommunikation mellem deltagere var væsentligt mindre end forventet

Afstands- og bopælsbestemte præferencer med hensyn til de fysiske versus de virtuelle elementer

De 3 forløb - København:

Onlineundervisning i billedbehandling – ”Leg med Picasa”

Start: (udfyldes af Bente Jensen)

Varighed: 10 uger
Antal deltagere: 7
Form: virtuelt – dog med 1 fysisk indledningsmøde
Undervisere: Bente Jensen & Thor Dekov Buur

Evalueringen bygger på 2 telefoninterviews, skriftlige evalueringer fra 2 deltagere, kursusmateriale samt samtaler med de 2 kursislærere.

Til de 2 telefoninterviews blev anvendt nogenlunde den samme spørgeramme som i Herning (se bilag 3). De 2 respondenter var udvalgt i samråd med underviserne. De 2 blev kontaktet pr. mail den 11. Juni 2009, og interviewene blev gennemført den 12. juni 2009 kl. 9.30-ca. 10.00 med Britt Sallingboe og samme dag kl. 14-14.50 med Agnes Lazzarotti.

Britt Sallingboe sallingboe@gmail.com eller britt@sallingboe.dk er bosat ved Sallerup Strand, omkring Vejle og 64 år. Britt er forfatter og kunsthåndværker, men samtidig meget computerkyndig. Hun har en årelang erfaring med både afholdelse og deltagelse i virtuel undervisning både nationalt og internationalt. Britt har tillige siden 1998 skrevet 8 bøger om emner som kvinder online, digital billedbehandling, tekstildesign, patchwork og quilt på computer, brug af programmet Paint Shop Pro, o.l. På den baggrund må hun placeres i den højeste kategori, gruppe 3, mht. IKT-kompetencer.

Britt giver udtryk for stor tilfredshed og begejstring for kurset ”Leg med Picasa”, som hun betegner som meget spændende, og giver i den forbindelse udtryk for påskønnelse af stor servicemindedhed hos de to undervisere, Bente Jensen og Thor Dekov Buur. Hun hæfter sig dog ved, hvad hun betegner som et voldsomt stort frafald fra en start med 17 til 3-5 deltagere til sidst. Ifølge Britts vurdering, som bl.a. bygger på intens kommunikation med 2 andre kursusdeltagere, er frafaldet sket relativt tidligt i forløbet. Britt giver udtryk for, at frafaldet måske skyldes, at deltagerne uden særlige IKT-forudsætninger har oplevet indholdet som for svært og derfor er gået i stå og har opgivet på et tidligt tidspunkt eller ikke har haft den fornødne tid til selv at lege sig frem til resultater. Hun har gjort sig tanker om en række konkrete værktøjer, som måske kunne have bidraget til at løse de opståede problemer. Værktøjerne kombineret med klarere retningslinjer og en opstramning ville måske bringe deltagerne over det dødvande, der var opstået allerede i starten af kurset. Britt peger konkret på anvendelse af værktøjer som videoklip, et Online-Lexikon med yderligere instruktioner til brug af Picasa, Flickr m.m. og en ”Link Bank” med relevante link til steder på nettet, hvor kursisterne kan søge uddybende viden. Derudover har Britt gode erfaringer med et uformelt mødested, en ”Online-frikvarter Café”. Sidstnævnte især understreger for Britt, at der er en tæt forbindelse med det faglige indhold (billedbehandling) og de sociale aspekter (oplevelsen af vanskeligheder og problemer), og hun betoner i den forbindelse vigtigheden af at medtage begge dele i kursusplanlægningen.

Agnes Lazzarotto agneslaz@mail.dk er pensionist og betegner sig selv som en meget aktiv deltager i det kulturelle liv bl.a. foredrag Diamanten, vandreture med Dansk Vandrelaug og aktiv i et bredt spektrum kurser af enhver art.

Agnes arbejdsliv har også i høj grad været præget af dynamik og forandring. Bl.a. har hun været indehaver af autoværksted, som merkonom i Regnskabsvæsen, samt arbejdet som autoriseret ejendomsmægler. For tiden er Agnes optaget af eksamenstilsyn på Københavns Universitet samt billedkunstner i oliemaling og akvarel. Kalenderen er daglig fyldt med allehånde aftaler og arrangementer. Københavns Hovedbibliotek besøges ofte - ikke så meget for at låne bøger men mere for at hente brochurer, check nyheder og orientere sig om spændende arrangementer og nye

initiativer. I det hele taget har hun et meget positivt syn på biblioteket, som hun mener, har forandret sig meget og er blevet bedre. I forbindelse med biblioteksbesøg bliver hun opmærksom på folder fra Københavns Kommunes Biblioteker med tilbud om deltagelse i et kursus i elektronisk billedbehandling, "Leg med Picasa." Hun syntes, at kurset så spændende ud. Computeren og internetbenyttelse har i forvejen længe indgået i hendes dagligdag i mange forskellige sammenhæng. Hun tilhører på en måde utvivlsomt IKT-kompetencegruppe 2.

Det virtuelle kursus, Leg med Picasa, indledes med fysisk møde, hvor der ifølge Agnes deltager ca. 18-20 mennesker. Hun finder dette møde i allerhøjeste grad kritisabelt og de-motiverende, og det er hendes vurdering, at størstedelen af de fremmødte som følge af dette møde blev meget skuffede og mistede lysten til overhovedet at deltage i kurset. Hendes kritikpunkter omfatter følgende emner:

- 1) de fysiske omgivelser var ikke optimale- mødelokalet er for lille til 18-20 personer - det skaber negativ stemning;
- 2) det udleverede materiale var alt for sparsomt, og det var hendes oplevelse, at de 2 undervisere bruger bl.a., uden forklaring, uforståelige begreber og fagtermer for Agnes og flere andre deltagere. Senere hen i kurset er hun stærkt utilfreds med vejledningen, som hun betegner som er forkert og som henviser til oplysninger på engelsk.
- 3) hun oplever de 2 undervisere (Bente Jensen og Thor Dekov Buur), som ikke særlig udadvendte og engagerede i emnet og endelig
- 4) hun savner struktur på stoffet, idet kursusmålene og vejen fremad for hende ikke fremstår særlig klart for deltagerne. Hun havde helt klart forventet en bedre vejledning før og i kurset ikke mindst fordi kurset blev annonceret som beregnet for begyndere.

I forbindelse med selve kurset oplever Agnes forskellige tekniske mangler bl.a. vil hun gerne have vejledninger i papirform, samt skematisk forhold mellem emner for at få et samlet overblik. Ikke desto mindre føler hun selv, at hun efter kursets slutning kan fremstille et flot resultat med en Picasa collage, ligesom hun giver udtryk for trods alt at have opnået en større selvtillid på nettet som følge af kurset.

De 2 undervisere, Bente Jensen og Thor Dekov Buur, oplyser, at der var tilmeldt 23 deltagere til kurset. Til intromødet dukkede der 21 op, og 7 gennemførte kurset og oprettede blogs. Fra flere skriftlige tilkendegivelser (e-mails) fra oprindelige deltagere, der valgte at springe fra, fremgår det, at også andre faktorer end skuffelse – fx travlhed med andre gøremål, tekniske problemer med at komme på nettet pga. manglende hard-ware, etc. – har spillet en rolle for deres beslutning om alligevel ikke at deltage.

På grund af afbud valgte man i København ikke at afholde et afsluttende fysisk evalueringsmøde i forbindelse med billedbehandlingskurset. Alle 7 deltagere fik imidlertid mulighed for at udfylde evalueringsskemaer nogenlunde svarende til den form, der blev brugt i Herning og Randers. 2 af deltagerne valgte at besvare de udsendte skemaer. Af skemaer fremgik det bl.a., at en meget tilfreds deltager fra Jylland havde fulgt kurset. Hun gav i skemaet udtryk for, at kurset i stort omfang gennem sin form havde tilgodeset hendes eget "lege-gen." I en anden besvarelse karakteriseres læringsformen som krævende og udfordrende. Startmaterialet vurderes som "meget flot" og kurset i det hele taget som en "fantastisk foræring fra bibliotekerne." Samtidig gives udtryk for usikkerhed i starten specielt om kommunikationen med de øvrige deltagere bl.a. om hvilket medium (e-mail, blog, chat), der skulle anvendes.

De 3 forløb - Randers:

Undervisning i Web 2.0 teknologier – fokus på specifik målgruppe – Kurset Randers Connect –
Nye sociale teknologier
Start: 8. Januar 2009
Varighed: til 16. april 2009
Deltagere: 10
Form: fysisk (8 fysiske seancer suppleret med virtuelle vejledninger og kommunikation)
Undervisere: Kalle Nielsen (KN) og Birthe Hvid Iversen (BHI)

Kurset, hvis officielle titel er ”Randers Connect – nye sociale teknologier”, har fra starten været rettet mod en afgrænset målgruppe, nemlig skole- og SFO ledere i Randers Kommune samt konsulenter ansat ved Pædagogisk Udvikling i Randers. Kurset har omfattet 8 fysiske seancer - workshops - á 2 timer suppleret med online vejledninger og blev afsluttet med et to-timers eftermiddagsevalueringsmøde torsdag den 16. april 2009, hvor CGJ deltog, og hvor også de to face-to-face dybdeinterviews – det ene før og det andet efter evalueringsmødet – blev gennemført. I kurset deltog 10 skoleledere, viceskoleledere og SFO ledere fra både offentlige og private skoler samt konsulenter fra Pædagogisk Udvikling. Kursusundervisningen fandt sted fra den 8. januar 2009 på skiftende ugedage hver anden uge i perioden. Kursusinvitationen blev sendt ud i efteråret 2008 med tilmeldingsfrist den 24. november 2008 efter først til mølle princippet. Indbydelsen var underskrevet dels af bibliotekschefen, Inger Skamris, dels af de to kursusplanlæggere og undervisere, Birthe Iversen og Kalle Nielsen, begge bibliotekarere ved Randers Bibliotek og endelig af Helen Guldbæk, leder af Pædagogisk Udvikling, og Jørgen Schirmer Nielsen, konsulent ved Pædagogisk Udvikling.

I beskrivelsen af kurset lægges der op til en række mulige kursusemner fx blogs, børn og teenageres mødesteder på nettet, Google docs, Chat, Facebook m.fl. Der lægges eksplicit op til, at deltagerne selv kan forme kurset på baggrund af præsentationer af en række forskellige sociale teknologier. Hvad angår formen anføres, at hvert møde vil blive indledt med en introduktion til den pågældende teknologi og typisk derudover vil indeholde en udførlig vejledning i oprettelse og brug af den konkrete teknologi. Herudover vil der også blive tilbudt ”frivillige” opgaver og udfordringer. Det samme fleksible præg kommer til udtryk i indholdet, hvor det understreges, at introduktionsmaterialet er tilgængeligt online, og at man derfor kan springe et møde over og alligevel tilegne sig indholdet hjemmefra. Udover en høj grad af indflydelse på indholdet understreges, at aktivitetsformer som leg og læring vil blive anvendt, og der refereres også til, at der er afsat tid til refleksion, sparring og ideudvikling i forhold til, hvordan den enkelte teknologi kan bruges på deltagerens egen skole. Hands-on aktiviteter betones indirekte som et vigtigt element, idet de introducerede teknologier vil blive brugt undervejs som kommunikations- og videndelingsredskaber i praksis. Endelig nævnes, at der gennem hele forløbet vil være mulighed for at få hjælp via e-mail, telefon, chat og spørgsmål i blog eller forum.

Det endelige kursusindhold blev som nævnt fastlagt sammen med kursUSDeltagerne. Emner for de 8 gange var - udover introduktion og emnevalg den første gang og evaluering den sidste - fordelt på Technology Stewarding på grundlag af bl.a. Etienne Wengers teorier, begrebsafklaring (fx forskellige former for chat, en seance afsat specielt til emnet ”De unges mødesteder på nettet” (fx Arto, My Space, Habbo, GoSupermodel, Facebook, Messenger m.fl., 1-2 moduler om blogs, RSS og Doodle, opsamlings- og vejledningsmoduler og endelig et modul med fokus på fotos med Picasa og Google webalbum.

Den åbne, lidt uformelle og responsive stil kommer tydeligt til udtryk på mange måder bl.a. i kursusplanen for de enkelte seancer: fleksibilitet (”I behøver ikke at forberede noget, men hvis I

inden mødet tænker over”, i form af åbne spørgsmål (”skal vi ...?”), gennem hyppig brug af smileys, via humor(”kl. 14: cirka: Hands-on, side-leg, hygge og garanti for frustrationer”), gennem betoning af leg og lyst (”Forslag til hands-on: Forslag! Altid ok at lege med det man har lyst til”), uformel stil (”Få lige fat i Kalle inden du begynder ..”), o.l.

Vi vil nu se nærmere på, i hvilken udstrækning de overordnede mål for forsøgsvirksomheden er blevet indfriet. Det empiriske grundlag herfor har dels bestået af 2 dybdeinterviews af ca. 30 minutters varighed med to kursusedtagere – udvalgt i samråd med underviserne; Birthe Iversen og Kalle Nielsen, dels i observation ved og deltagelse i det afsluttende 2-timers evalueringsmøde den 16. april 2009, hvor 6 af de 10 kursister deltog samt de 2 undervisere. Herudover har CGJ været i løbende e-mail og telefonkontakt med Birthe Iversen og Kalle Nielsen, samt haft adgang og pasord til den anvendte læringsplatform, Moodle. Også adgang til resultaterne af en spørgeskemabaseret skriftlig evaluering af opnåede kompetencemål, der blev gennemført på evalueringsmødet den 16. April, har været inddraget.

Helt overordnet peger samtlige ovennævnte empiriske kilder på en meget høj tilfredshedsgrad hos deltagerne både med hensyn til opnåede kompetencer og med hensyn til den anvendte pædagogiske form.

Vi vil nu se nærmere på de enkelte overordnede elementer i de overordnede kursusbemålinger et efter et.

Vi starter her med målet: ”at udvikle et fleksibelt e-læringskoncept og udbrede det til borgerne via danske folkebiblioteker.” Nøgleordet er her fleksibiliteten. Traditionelt har fleksibilitet været et problem ved megen - i øvrigt velplanlagt - biblioteksundervisning. Her har vi en situation, hvor et undervisningsforløb gennemført i bibliotekets lokaler og med bibliotekarer som undervisere får ubetinget ros ikke blot for fleksibilitet men også for en høj grad af evne til at lytte og for responsivitet både i forhold til eksplicitte ønsker og i forhold til at fornemme interesser og behov hos deltagerne. Fleksibilitet med hensyn til deltagerforudsætninger har bl.a. betydet, at både deltagere med høje – gruppe 3 - IKT-kompetencer og deltagere på lavere niveauer alle giver udtryk for tilfredshed med udbyttet. Dette fornemme resultat hænger utvivlsomt sammen med en ganske betydelig faglig spændvidde hos de to undervisere.

Samtaler og mailudveksling med de to undervisere har yderligere bekræftet en meget høj grad af refleksion om grundlæggende problemstillinger og en høj grad af bevidsthed om kommunikation, vejledningsform og vejledningsmiljø. Det er på grundlag af både observation, samtaler og korrespondance klart, at underviserne har opfattet undervisningssituationen som svær og dermed udfordrende. Perspektivet har her været en langsom opbygning af både personlig og social praksiskompetence for at blive i stand til at tilbyde ”flowbaseret læring” og facilitere lyst til læring. Udover erfaring opsamlet i forbindelse med forløbene har teoretiske selvstudier og uddannelsesbaggrund (Birthe Iversen er fx udover bibliotekar også ergoterapeut og har kunnet bruge dette i selve undervisningssituationen til fx observation af kropssprog, lyttende tilgang, etc.) spillet en vigtig rolle.

Fleksibiliteten har omfattet flere centrale parametre i kursusforløbet:

- emnevalget og valget af konkrete sociale teknologier;
- den pædagogiske form (introduktion, hands-on, diskussion, opgaver, etc.);
- tidspunktet (i forbindelse med de enkelte seancer, de mellemliggende perioder);
- kommunikationen internt mellem undervisere og kursister (mundtlig, skriftlig, mail, etc.); konteksten (job- og fritidsbetingede emner);
- deltagerforudsætningerne (IKT-kompetence-niveau) m.m.

I forbindelse med kurset er også opsamlet erfaringer, der kan fungere som frugtbare input til fremtidige check-lister og diskussioner om valg af forskellige virkemidler. Med hensyn længden af den enkelte kursusseance var det et udbredt synspunkt, at 3 timers moduler var at foretrække frem for 2-timers, idet det ville give mere tid til at kombinere teoretisk overblik med opgaver og hands-on øvelser. Også muligheden for indholdsmæssigt at fokusere på bestemte sociale teknologier eller på bestemte målgrupper og indfaldsvinkler blev bredt anbefalet af deltagerne. Der var også bred enighed om, at kombination af job- og fritidsorienterede sociale teknologier udgjorde en styrke.

Hvad angår et andet centralt formål: ”Udnytte nye måder for samarbejde og videndeling via internettet” er det som allerede nævnt tydeligt, at kurset ikke kun har handlet *om* sociale teknologier men også i meget høj grad har været præget *af* sociale teknologier. Overførselsværdien fra kursus til praksis har således været ganske hurtig og effektiv. Mange eksempler kan her anføres. Et godt eksempel herpå kunne være, hvordan præsentation af fotobehandlingsprogrammet, Picasa, lynhurtigt på en skole er blevet omsat til nyttig praksis, så billeder fra højdepunkter i en skoleklasses oplevelser hurtigt og smidigt er blevet gjort tilgængelige for både forældre og børn. Et andet er, hvordan skoleledelsen har benyttet fælles Googledokumenter i den interne planlægning. Også brug af fælles Google dokumenter i forbindelse med foreningsarbejde, af blogs i forbindelse med en privat interesse (for hundesport) og brug af Googles fælleskalender privat hører blandt de mange eksempler på at elementer fra kurset umiddelbart har kunnet overføres til praksis.

Mens vi således for de to første hovedformåls vedkommende kan tale om en meget høj grad af målopfyldelse, er resultaterne vedr. det 3. evalueringstema, ”Udvikle et lærings- og undervisningskoncept, helt eller delvist baseret på e-læring” tilsyneladende mere spegede.. Ganske vist har e-læring i sagens natur haft en markant og fremtrædende placering i forløbet, ligesom samspillet mellem leg og læring både i teorien og i praksis har spillet en væsentlig rolle. Ikke desto mindre peger evalueringens resultatet på, at den fysiske dimension og tilstedeværelse fortsat spiller en meget væsentlig rolle. Som en deltager formulerer det: ”Kurser om sociale teknologier skal være sociale.” Så konklusionen må blive, at der ikke er blevet udviklet et koncept, der helt er baseret på e-læring. Relevansen og hensigtsmæssigheden af et sådant total e-læringsbaseret koncept i en dansk skolekontekst, kan man desuden heller ikke sige, er blevet bekræftet med forsøget i Randers, snarere tværtimod. Til gengæld kan man sige, at forsøget har bekræftet værdien og relevansen af et koncept ”delvist” baseret på e-læring.

Hvad angår formål 4: ”Give danske folkebiblioteker let tilgængelige redskaber til selv at i gang sætte læringsforløb for borgerne med fokus på nye webteknologier” er det oplagt, at erfaringerne fra Randers kan nyttiggøres og udnyttes mange steder. Nytteværdien som erfaring for andre biblioteker i tilsvarende situationer styrkes gennem en evidensbaseret tilgang, hvor ikke blot tilkendegivelser omkring deltagertilfredshed men også den løbende dialog og chat foreligger i skriftlig form. tænkning. Kombineret med detaljerede oplysninger om de helt konkrete kontekster er det derfor sandsynligt, at også andre biblioteker via Randers Connect kan hente og udnytte let tilgængelige redskaber til selv at igangsætte læringsforløb for borgerne.

Endelig er der, hvad angår Formål 5 ”Udvikle flow-orienterede og bruger-aktiverende bibliotekskurser” på baggrund af Randers Connect kurssets succes, blevet udviklet en viden om hvordan aktiverende virkemidler og elementer på det helt konkrete plan kan udnyttes og optimeres.

Formidling af projekterfaringer (Spørgsmål 6 + 11-13 – se Tabel 1):

Udover selve planlægning og gennemførelsen af de 3 kurser indebærer bevillingen også en forpligtelse til at formidle de indhøstede projekterfaringer. Mere specifikt drejer det sig om 4 hovedspørgsmål:

1. I hvilken udstrækning er det sandsynliggjort, at projektet har udviklet ”let tilgængelige” redskaber til selv at i gang sætte læringsforløb for borgerne med fokus på nye webteknologier til brug i danske folkebiblioteker?
2. I hvilken udstrækning er erfaringer fra projektet blevet formidlet bredt?
3. I hvilken udstrækning har projektet bidraget til at stille stille ”læringsobjekter” frit til rådighed (Creative common licens)?
4. I hvilken udstrækning og hvordan er der blevet udbudt en deltagerbetalt ”kick-off” temadag?

Hvis vi starter med spørgsmål 2 og 4, er det oplagt, at erfaringerne har været formidlet bredt. Det er dels sket via webstedet www.detnyeinternet.dk, hvor kolleger i andre folkebiblioteker har kunnet følge de 3 forløb mere detaljeret samt - ikke mindst - ved afholdelse af 2 velbesøgte temadage – eller Kick-off-dage – i Randers og Vanløse hhv. den 9. juni og den 23. Juni 2009 – begge dage fra kl. 9.30-15.00. Til Kick-off-dagen i Randers på Randers Bibliotek var tilmeldt 45 deltagere fra 21 forskellige folkebiblioteker fra Fyn og Jylland. Til arrangementet i Vanløse Kulturhus var tilmeldt 41 deltagere fra 26 forskellige biblioteker, hvoraf hovedparten var fra Sjælland, Fyn og Bornholm. Herudover deltog 3 medarbejdere ved Center for Undervisningsmidler i Glostrup og København. På programmet var begge steder en præsentation af de 3 projekter ved deltagerne og ved CGJ, suppleret med præsentationer af beslægtede projekter: NetTing.dk fra Aalborg Bibliotek og UdPaanettet.dk fra Viborg Bibliotek. Der foregik livlige diskussioner på møderne – både i forbindelse med oplæggene og i frokostpausen. I Randers blev den eksterne evaluators betoning af det ”pædagogiske isbjergsprincip” gyldighed som succeskriterium imødegået af flere deltagere. Ifølge dette princip bør forholdet mellem den viden en underviser har om et emne i forhold til den viden, der aktuelt præsenteres på et kursus være 1:9 – dvs. at der specielt, hvor målgruppen er differentieret kundskabsmæssigt, bør være et vist fagligt overskud hos underviseren. Vedrørende spørgsmål 1 må også dette besvares bekræftende med henvisning til at lektionsplaner og kursusbeskrivelser er tilgængelige på nettet. Emnet om videndeling i forbindelse med Web 2.0 kurser blev i øvrigt ivrigt diskuteret på begge temadage, og flere forskellige modeller for samarbejde mellem bibliotekerne blev præsenteret og drøftet. Der var enighed om, at det her var meget vigtigt at rationalisere, hvor det var muligt, idet kurser af den gennemførte art, havde vist sig at være ganske ressourcekrævende ikke mindst med hensyn tidsforbrug til kommunikation med deltagere og forberedelse og ajourføring.

Hvad angår spørgsmål 3 kunne bl.a. Kalle Nielsen fra Randers oplyse, at læringsplatformen, Moodle var frit tilgængelig.

Sammenfatning og konklusion

Som afslutning vil jeg kort gennemgå mine konklusioner i forhold til projektets 13 evalueringstemaer:

1. I hvilken udstrækning har projektet bidraget til at styrke borgernes digitale kompetencer?
Her viser tilkendegivelser fra de i alt 42 (7(Kbh.)+10(Randers)+25(Herning)) deltagere i forbindelse med afsluttende evalueringsmøder og de 6 gennemførte interviews, at brugerne udover i almindelighed at være særdeles tilfredse – i flere tilfælde endog begejstrede - for den modtagne undervisning også føler, at deres IKT-kompetencer er blevet mærkbart styrket både i forhold til

jobmæssige og i forhold til fritidsprægede aktiviteter. Projekt målet er på dette punkt således fuldt ud indfriet.

2. I hvilken udstrækning har de deltagende borgere tilhørt gruppen af "IKT-analfabeter"?

På baggrund især af de 6 gennemførte interviews, må det konkluderes, at gruppen af IKT-analfabeter defineret som borgere på niveau 0 (har aldrig brugt en computer) (Teknologisk Institut, 2007) ikke har været repræsenteret blandt kursUSDeltagerne i de 3 byer. Udvider vi definitionen af analfabet til også at omfatte "de svage", har gruppen i mindre grad været repræsenteret. Hovedparten af projektdeltagerne – navnlig i Randers-kurset for skoleledere – tilhører dog de 2 højeste niveauer 2 og 3 (hhv. "de middelgode" og "de bedste"). Det er i den forbindelse bemærkelsesværdigt, at den meget positive vurdering af kursernes form og indhold går på tværs af de 4 kompetenceniveauer, idet også meget erfarne IKT-brugere giver udtryk for, at de har fået meget ud af at deltage.

3. I hvilken udstrækning er der i tilknytning til projektet blevet udviklet et e-læringskoncept baseret på blended learning?

Evalueringen viser helt klart, at der i forbindelse med kurserne er blevet udviklet et særligt koncept, hvor forskellige læringsformer (øvelser, underviseroplæg, hjemmearbejde, løbende dialog via forskellige medier) er indgået i et konstruktivt samspil. E-læringselementet har dog varieret en hel del fra København med kun en enkelt fysisk seance til Randers med 8 fysiske møder. Evalueringen har endvidere vist, at det navnlig er i begyndelsen af et forløb og især, hvor man har at gøre med en gruppe, der ikke kender hinanden indbyrdes, og som er relativt uerfaren på IKT og Web 2.0 området, er vigtigt med face-to-face fysiske møder. Yderligere tyder evalueringen på, at de sociale aspekter i form af fysiske møder opleves som i sig selv værdifuld af deltagerne – kurser om sociale teknologier bør være sociale – som det blev formuleret af en deltager fra Randers.

4. I hvilke udstrækning kan dette koncept karakteriseres som fleksibelt?

Data fra såvel de gennemførte interviews som de afsluttende møder og samtaler med kursusunderviserne peger på, at kurserne i høj grad er blevet oplevet som fleksible. Det gælder både i forhold til kursusindholdet, hvor brugerønsker har haft stor indflydelse på programmet, og det gælder for den pædagogiske form i forbindelse med konkrete, situationsbestemte læringspræferencer. Det brede udvalg af medier har endvidere muliggjort en høj grad af fleksibilitet i de anvendte kommunikationsformer (e-mail, sms, telefon, etc.).

5. I hvilken udstrækning har projektet praktiseret og udviklet nye internetbaserede samarbejds- og videndelingsmodeller?

Evalueringen viser entydigt, at der i forbindelse med kurserne er blevet praktiseret og udviklet nye internetbaserede samarbejds- og videndelingsmodeller. I nogle tilfælde har det dog vist sig, at kommunikationsadfærden og –behovene har bevæget sig i uventede retninger. Således viste det sig fx i Randers, at tilbøjeligheden til kommunikation deltagerne i mellem var langt mindre end forventet.

6. I hvilken udstrækning er det sandsynliggjort, at projektet har udviklet "let tilgængelige" redskaber til selv at i gang sætte læringsforløb for borgerne med fokus på nye webteknologier til brug i danske folkebiblioteker?

Evalueringen – især udsagn fra kursusundervisere og på de 2 kick-off dage har vist, at kurser af den udbudte art har været ganske ressourcekrævende målt i personaletimer pga. den ofte fortsatte dialog mellem kurserne. Kurserne har på den måde virket som en katalysator i forhold til diskussioner om

modeller til, hvordan bibliotekerne kan samarbejde om udvikling og ikke mindst stadig ajourføring af undervisningsmaterialer til fælles udnyttelser. Så selv om man næppe kan sige, at projektet har decideret ”udviklet” værktøjer, har det på den anden side i meget høj grad konkretiseret og kvalificeret dette udviklingsarbejde både teknisk og ikke mindst organisatorisk.

7. I hvilken udstrækning har projektet Det nye Internet bidraget udvikling af flow-orienterede og bruger-aktiverende bibliotekskurser?

Flow refererer i den pædagogiske litteratur (Knoop, 2002) til en nydelsesfuld og selvforglemmende effektiv læringsform gennem leg. Både de afsluttende evalueringsmøder og de gennemførte interviews tyder på, at kurserne i høj grad har været præget af brugeraktivitet og flow, understøttet af faktorer som tydelige og ikke-ydmygende information, humor, ubureaukratiske regler og konkrete, energigivende mål.

8. I hvilken udstrækning er de udviklede kurser baseret på ”23 tings” leg og lær koncept?”

Kursusindholdet og ikke mindst udsagn på kick-off-møderne samt min gennemgang af kursusmateriale og – planer bekræfter til fulde, at kurserne i meget høj grad har bygget på 23 tings leg og lær principper.

9. I hvilken udstrækning har de afviklede læringsforløb været tilpasset de tre bibliotekers særlig kontekst?

Det har i interviewene været svært at definere nogen bestemt lokal kontekst gældende for de 3 biblioteker, hvilket utvivlsomt hænger sammen med, at målgrupperne i de 3 forløb sociologisk set har været meget forskelligt. Ingen af de adspurgte har dog givet udtryk for, at kurserne har været i modstrid med lokale værdier og sædvaner.

10. I hvilken udstrækning har kurserne stimuleret og fremmet dialog mellem brugernes via sociale teknologier?

Som allerede nævnt har dialogen mellem brugerne varieret en del fra kursus til kursus. I Randers var den fx meget begrænset, mens den i København var ganske intens. Evalueringen pegede dog på, at det ikke er træk ved kursernes planlægning og gennemførelse, der forklarer denne variation, men snarere oplevede kommunikationsbehov hos deltagerne.

11. I hvilken udstrækning er erfaringer fra projektet blevet formidlet bredt?

Erfaringerne fra projektet har dels været formidlet bredt via internettet og dels via 2 pænt besøgte Kick-off møder i Randers og Vanløse i juni 2009. I forbindelse med de 2 Kick-off-dage har projektledelsen lagt en udadrettet linje ved også at indbyde deltagere i beslægtede projekter – NetTing.dk og UdPaaNettet.dk til at medvirke som oplægsholdere. De 2 Kick-off dage blev gennemført med deltagelse af ca. 80 bibliotekarere fra hele landet.

12. I hvilken udstrækning har projektet bidraget til at stille stille ”læringsobjekter” frit til rådighed (Creative common licens)?

Dette er sket i vid udstrækning. Bl.a. indgår materiale fra Randers-forløbet delvist i CC-materialet på www.i-vejleder.dk i det omfang, der kan generaliseres (vejledninger/ opgaver).

13. I hvilken udstrækning og hvordan er der blevet udbudt en deltagerbetalt ”kick-off” temadag?

Som allerede nævnt er der blevet udbudt hele 2 i øvrigt velbesøgte Kick-off arrangementer i Randers og Vanløse i juni 2009.

Afsluttende anbefalinger:

På baggrund af ovenstående kan anledning til formuleres nogle anbefalinger, der ikke direkte er indeholdt i de foregående 13 punkter.

Den første er, at eftersom biblioteker råder over både know-how, menneskelige ressourcer og talenter til at kunne producere fleksible internetkurser inden for emnet sociale teknologier, der niveaumæssigt dækker hele spektret fra elementære kursus til avancerede for alle 4 IKT-kompetenceniveauer, vil det være oplagt at gøre denne aktivitet til et fremtrædende satsningsområde for fremtidens folkebiblioteker. Projektet Det nye Internet har således i høj grad bidraget til at ændre på omverdenens billede af biblioteksundervisning fra en meget bunden og af mange oplevet som ofte noget uspændende gennemgang af bibliotekets fysiske indretning, klassifikationssystemer og håndbogssamling til dynamiske, fleksible, interaktive og brugertilpassede faciliterende kurser i sociale teknologier på Internettet.

Projektet Det nye Internet giver også grundlag for at antage, at der er et stort marked for denne type, fordi der har vist sig fine muligheder for at segmentere og skræddersy forløbene i forhold til emne (København), målgruppe (Randers) og motivation (Herning). Samtidig har projektet vist, at efterspørgsel også kan optræde som en lunefuld størrelse, hvor succesfuld gennemførelse af et forløb på inden måde er en garant for, at kurset vil sælge en gang til. Den bedste anbefaling er iden forbindelse er antageligt, at markedsføringen dels er vigtig og at årsagerne til, at et godt kursus ikke bliver ved med at sælge kan skyldes mange forskellige forhold.

Endelig har projektet i høj grad skabt opmærksomhed omkring markedsføringen, hvor eksponering i form af pjecer og indslag i lokal TV og –presse har vist sig ikke altid at være afgørende, idet det har vist sig, at den personlige kontakt og den fysiske tilstedeværelse og præcision med hensyn til udvælgelse af målgruppe har været det, der har gjort en forskel. Den heraf afledte anbefaling peger således i retning af at prioritere markedsføring på en nuanceret måde.

Anvendt Litteratur:

Casey, Michael E. & Savastinuk, Laura C.(2007): *Library 2.0 – A Guide to Participatory Library Service*. Medford, NJ: Information Today, Inc.

Farkas, Meredith G. (2007): *Social Software in Libraries: Building Collaboration, Communication, and Community Online*. Medford, NJ: Information Today, Inc.

Herskin, Bjarne (2004)[1999]: *IT-undervisning – med brugeren i centrum*. København: Nyt Teknisk Forlag

Knoop, Hans Henrik (2002): *Leg, læring og kreativitet – Hvorfor glade børn lærer mere*. København: Aschehoug.

Kroski, Ellyssa (2008): *Web 2.0 for Librarians and Information Professionals*. New York: Neal-Schuman Publishers, Inc.

Sauers, Michael P. (2006): *Blogging and RSS – A Librarian's Guide*. Medford,NJ: Information Today,Inc.

Teknologisk Institut (2007): *Borgernes IKT-færdigheder i Danmark*.

Bilag 1: Spørgeramme for projekt *Vores venner på nettet*

Amager den 9. marts 2009

Evaluering af Herning Centralbiblioteks projekt *Vores venner på nettet – Et forløb for forældre og børn*

Kære Familien Bidstrup og Familien Jacobsen

Til projekter, der har modtaget støtte fra bibliotekernes udviklingspulje, er det almindeligt, at der tilknyttes en ekstern evaluering, der bl.a. skal sikre, at samfundet og det samlede danske biblioteksvæsen får glæde af de erfaringer, der er indhøstet.

Som ekstern evaluator (til daglig arbejder jeg som lektor ved Danmarks Biblioteksskole i København) er jeg glad for, at de to familier har indvilliget i at lade sig interviewe pr. telefon om projektet. De temaer og spørgsmål, som jeg gerne vil have, at vi kommer omkring i løbet af interviewet er gengivet i det følgende.

Jeg regner med, at interviewet vil vare ca. 30 minutter. Det er nok mest praktisk, at jeg interviewer en repræsentant for hver familie. Jeg vil meget gerne have lov til at optage interviewet på bånd – det håber jeg er OK? Familien må også selv vælge, om de vil optræde anonymt eller med navn i den endelige rapport.

Jeg går ud fra, at en eftermiddag eller aften er de bedste tidspunkter for jer. I uge 12 vil jeg foreslå enten mandag den 16. marts 2009 før kl. 16.30, tirsdag den 17. marts 2009 – eftermiddag eller aften eller onsdag den 18. marts 2009: eftermiddag eller aften. Meld venligst tilbage til mig pr. mail, hvilke tidspunkter, der passer jer bedst og hvilket telefonnummer I gerne vil ringes op på. Hvis I ikke kan nogen af de foreslåede tidspunkter, må I gerne foreslå et par alternativer.

Med venlig hilsen & På genhør

Carl Gustav Johannsen

cgj@db.dk

SPØRGERAMME *Vores venner på nettet – Et forløb for forældre og børn*
Herning (tallene i parentes er til internt brug):

1) Indledning:

Familiens relationer til og brug af biblioteket før, under og efter kurset.

Familiens fælles aktiviteter – primært i forbindelse med internettet - før, under og efter kurset

Hvad har i øvrigt kendetegnet samspillet mellem forældre og børn under forløbet?

2) Tema: Digitale kompetencer:

I hvilken udstrækning oplever familien (børn/ forældre), at dens digitale / IKT-kompetencer er blevet påvirket og styrket i forbindelse med kurset? (gerne med eksempler)(1)

I hvilken udstrækning er forventningerne hos familien blevet opfyldt?

Har familien forslag til forbedringer af kurset (både form og indhold)? (1)

Hvordan vil de bedømme jeres egne IKT- kompetencer? (2)

Hvordan bedømmer familien sine egne kompetencer i forhold til de øvrige deltagere på holdet? (1)

3) Tema: Målgruppe:

Hvad forstår familiens deltagere ved begreber som IKT(Informations- og Kommunikations Teknologi)-kompetence og IT-analfabet?(2)

4) Tema: E-læringskoncept/ konceptudvikling:

I hvilken udstrækning har familien opfattet en grundlæggende ide bag kurset? (3)

I hvilken udstrækning oplever I, at der har fundet en ide- eller konceptudvikling sted?

I hvilken udstrækning er konceptet blevet oplevet som fleksibelt?(4)

5) Tema: Videndeling / samarbejde:

I hvilken udstrækning og hvordan har familien oplevet, at kurset har udviklet og fremmet nye former for videndeling og samarbejde mellem biblioteket og deltagerne? (kom gerne med eksempler) (5)

6) Tema: Bruger-aktivering:

I hvilken udstrækning og på hvilken måde føler og har deltagerne oplevet sig selv som aktive i forløbet? (7)

I hvilken udstrækning og på hvilken måde har der forekommet dialog mellem deltagerne fra forskellige familier?

I hvilken udstrækning føler deltagerne, at denne dialog er blevet stimuleret gennem kurset og via de sociale teknologier?

I hvilken udstrækning har biblioteket udnyttet udspil og ideer fra deltagerne? (10-11)

7) Tema: Lokal tilpasning

I hvilken udstrækning og hvordan har kurserne været tilpasset lokalsamfundets og bibliotekets særlige vilkår og situation? (9)

Bilag 2: Spørgeramme for ”Randers Connect – introduktionsforløb om socialt internet”

I den mundtlige introduktion til interviewet blev de to informanter, der var udvalgt i samråd med biblioteket, orienteret om formålet med evalueringen (erfaringsoverførsel og videndeling), om at anonymitet kunne vælges eller fravælges – i sidstnævnte tilfælde vil direkte navngivne citater blive forelagt informanten til forhåndsgodkendelse. Det blev i samme forbindelse beklaget, at spørgerammen pga. Påskeferien ikke på forhånd var blevet udsendt til informanterne.

SPØRGERAMME:

1) Indledning:

Hvad er dine professionelle relationer til og brug af biblioteket før, under og efter kurset.

Hvad kendetegner din brug af IKT – primært internettet - før, under og efter kurset

2) Tema: Digitale kompetencer:

Hvordan vil du bedømme dine egne IKT- kompetencer? (her blev eksplicit refereret til de 4 IKT-færdighedsniveauer 0-3 fra ”Borgernes IKT-færdigheder i Danmark” (2007)

Hvordan bedømmer du dine egne kompetencer i forhold til de øvrige deltagere på holdet?

I hvilken udstrækning har du oplevet, at dine digitale / IKT-kompetencer er blevet påvirket og styrket i forbindelse med kurset? (gerne med eksempler)

I hvilken udstrækning er dine forventninger blevet opfyldt?

Har du forslag til forbedringer af kurset (både form og indhold)?

3) Tema: Målgruppe:

Hvad forstår du ved begreber som IKT(Informations- og Kommunikations Teknologi)-kompetence og IT-analfabet?

4) Tema: E-læringskoncept/ konceptudvikling:

I hvilken udstrækning har du opfattet en grundlæggende ide bag kurset?

I hvilken udstrækning oplever du, at der har fundet en ide- eller konceptudvikling sted?

I hvilken udstrækning er konceptet blevet oplevet som fleksibelt?

5) Tema: Videndeling / samarbejde:

I hvilken udstrækning og hvordan har du oplevet, at kurset har udviklet og fremmet nye former for videndeling og samarbejde mellem biblioteket og deltagerne? (kom gerne med eksempler)

6) Tema: Bruger-aktivering:

I hvilken udstrækning og på hvilken måde føler og har deltagerne oplevet sig selv som aktive i forløbet?

I hvilken udstrækning og på hvilken måde har der forekommet dialog mellem deltagerne?

I hvilken udstrækning føler du, at denne dialog er blevet stimuleret gennem kurset og via de sociale teknologier?

I hvilken udstrækning har biblioteket udnyttet udspil og ideer fra deltagerne?

7) Tema: Lokal tilpasning

I hvilken udstrækning og hvordan har kurserne været tilpasset lokalsamfundet og bibliotekets særlige vilkår og situation?

Bilag 3: SPØRGERAMME og følgebrev: København – anvendt til 2 telefoninterviews fredag 12. juni 2009

”Amager den 11.juni 2009

Evaluerings af Københavns Kommunes Bibliotekers projekt *Leg med Picasa*

Kære Agnes og Britt

Til projekter, der har modtaget støtte fra bibliotekernes udviklingspulje, er det almindeligt, at der tilknyttes en ekstern evaluering, der bl.a. skal sikre, at samfundet og det samlede danske biblioteksvæsen får glæde af de erfaringer, der er indhøstet.

Som ekstern evaluator (til daglig arbejder jeg som lektor ved Danmarks Biblioteksskole i København) er jeg glad for, at I har indvilliget i at lade jer interviewe pr. telefon om projektet. De temaer og spørgsmål, som jeg gerne vil have, at vi kommer omkring i løbet af interviewet er gengivet i det følgende.

Jeg regner med, at interviewet højst vil vare ca. 30 minutter. Jeg vil meget gerne have lov til at optage interviewet på bånd – det håber jeg er OK? I må selvfølgelig selv vælge, om I vil optræde anonymt eller med navn i den endelige rapport.

Jeg går ud fra, at en eftermiddag eller aften er de bedste tidspunkter for jer. I indeværende uge vil jeg kunne det meste af fredag den 12. Juni 2009; i næste uge 25 kan jeg tirsdag den 16. Juni om aftenen, onsdag den 17. Juni efter kl. 15, torsdag den 18. Juni efter kl. 13 men ikke fredag – endelig kan jeg i uge 26 om mandagen den 22. Juni 2009. Jeg vil dog foretrække, at vi afholder interviewene så tidligt som muligt. Meld venligst tilbage til mig pr. mail, hvilke tidspunkter, der passer jer bedst og hvilket telefonnummer I gerne vil ringes op på. Hvis I ikke kan nogen af de foreslåede tidspunkter, må I gerne foreslå et par alternativer.

Med venlig hilsen & På genhør

Carl Gustav Johannsen

cgj@db.dk

De spørgsmål jeg vil stille jer kommer her:

SPØRGERAMME (tallene i parentes er til internt brug):

1) Indledning:

Dine relationer til og brug af biblioteket før, under og efter kurset.

Din brug af internettet før, under og efter kurset

2) Tema: Digitale kompetencer:

I hvilken udstrækning oplever du, at dine digitale / IKT-kompetencer er blevet påvirket og styrket i forbindelse med kurset? (gerne med eksempler)(1)

I hvilken udstrækning er dine forventninger blevet opfyldt?

Har du forslag til forbedringer af kurset (både form og indhold)? (1)

Hvordan vil du bedømme dine egne IKT- kompetencer? (2)

Hvordan bedømmer du dine egne kompetencer i forhold til de øvrige deltagere på holdet? (1)

3) Tema: Målgruppe:

Hvad forstår du ved begreber som IKT(Informations- og Kommunikations Teknologi)-kompetence og IT-analfabetisme?(2)

4) Tema: E-læringskoncept/ konceptudvikling:

I hvilken udstrækning har du opfattet en grundlæggende ide bag kurset? (3)

I hvilken udstrækning oplever du, at der har fundet en ide- eller konceptudvikling sted?

I hvilken udstrækning oplever du konceptet som fleksibelt?(4)

5) Tema: Videndeling / samarbejde:

I hvilken udstrækning og hvordan har du oplevet, at kurset har udviklet og fremmet nye former for videndeling og samarbejde mellem biblioteket og deltagerne og mellem deltagerne indbyrdes? (kom gerne med eksempler) (5)

6) Tema: Bruger-aktivering:

I hvilken udstrækning og på hvilken måde føler og har du oplevet dig selv som aktiv i forløbet? (7)

I hvilken udstrækning og på hvilken måde har der forekommet dialog mellem dig og de andre deltagere i kurset?

I hvilken udstrækning føler du, at denne dialog er blevet stimuleret gennem kurset og via de sociale teknologier?

I hvilken udstrækning har underviserne udnyttet udspil og ideer fra deltagerne? (10-11)

På hvilke måder har de 2 undervisere aktiviseret kursUSDeltagerne?

Det var det hele – har du kommentarer og synspunkter du er brændt inde med, er du meget velkommen til at komme med dem her.”

Bilag 4: *Randers Connect*: Referat af afsluttende evalueringsseminar den 16.april 2009 og to dybde-interviews med kursUSDeltagere fra samme dato

Som afslutning på kurset *Randers Connect* afholdt *Randers Bibliotek* torsdag den 16. april 2009 fra kl. 14 til 16 et evalueringsmøde, hvor der foruden BHI og KN deltog 6 ud af 8 kursUSDeltagere – tre kvinder og tre mænd: Mødet fandt sted i undervisningslokalet, der er et rummeligt – ca. 20 m² rum med 10 PC'er. Evalueringen startede med, at kursisterne udfyldte et pc-baseret spørgeskema. I den følgende runde gav alle kursUSDeltagere, der bestod af ledere og mellemedere af lokale offentlige og private folkeskoler udtryk for deres vurdering af kurset. Der blev både spurgt til elementer de havde været særligt tilfredse med og til forslag til forbedringer. Alle deltagere gav udtryk for overordentlig stor tilfredshed med kurset. På et direkte spørgsmål om, hvorvidt kurset havde indeholdt ”overflødige elementer” var svaret fra alle klart nej.

Hvad angår kursets form pegede flere deltagere på, at 2 timers forløb ikke var optimale. I stedet burde man overveje moduler på 3 timer. Derimod var der enighed om, at kurser hver 14-dag var optimalt. En holdstørrelse på 8-10 blev anset som den optimale. Positiv holdning til opgaver som tilbud. Også blandingen mellem teori og hands-on elementer var der udbredt tilfredshed med. Der udspandt sig en diskussion om, hvor lang tid især i kursets begyndelse, der skulle gå inden kursisterne fik lejlighed til at arbejde hand-on-. Hvad angår balancen mellem virtuelle kurser og fysiske, var der mest tilslutning til forløb med fysisk tilstedeværelse: ”Kurser om sociale teknologier skal være sociale” som det blev formuleret af en af deltagerne. Også balancen mellem kursets indhold af arbejds- og mere fritidsbetonede elementer blev kommenteret. Det blev her betonet, at ikke mindst motivationen blev stimuleret ved en kombination af de to elementer. Som en særlig kvalitet ved kurset blev fremhævet kursusledernes brug af e-mail til løbende at sikre kontakt. Fleksibilitet til stede – starter med introduktion til hele pakken – derefter mulighed for at udvælge specifikke elementer

Sammenfattende oplevedes på evalueringsmødet og også i de to dybdeinterviews en høj grad af tilfredshed ikke blot med kursets indholdsmæssige relevans og form men også i meget udtalt grad

med undervisernes engagement og entusiasme på den ene side og deres fleksibilitet, lyttende og responsive attitude på den anden side. Især det sidste træk er bemærkelsesværdigt ikke mindst i forbindelse med undervisning i biblioteksrelaterede emner. Et andet bemærkelsesværdigt træk er, at udbyttet af kurset blev oplevet som stort af deltagere med forskellige faglige forudsætninger.

Deltagere der selv følte, at de befandt sig på niveau 3 med hensyn til IKT-kompetence gav udtryk for at kurset havde indeholdt nyt og fagligt relevant stof. Det samme gjorde sig i høj grad gældende for deltagere på et af de lavere IKT-kompetenceniveauer 2 eller 1. Ingen kursusdeltagere befandt sig selvsagt på niveau 0. mange forslag til opfølgning – markedsføring til konkrete skoler hvor flere medarbejdere fra samme skole deltog, fokus på konkrete opgaver/ emner, nye emner hvordan man bruger de sociale teknologier i undervisningen.

Til de to dybdeinterviews der blev gennemført i forbindelse med evalueringsmødet den 16. April 2009 blev den samme spørgeramme som i Herning benyttet (bort set nogle få justeringer.)

CGJ: Professionelle relationer til Randers Bibliotek før, under og efter kurset? Jørgen Schirmer Nielsen (JSN): Jeg arbejder som konsulent hos Pædagogisk Udvikling i Randers. Huset tilbyder en række udviklingskonsulenter til støtte for skolerne i procesforløb, en materialesamling med undervisningsmidler, som skolerne kan låne, en stor kursusvirksomhed og har i sammenhæng med sidstnævnte haft et rigtigt godt samarbejde med udviklingsenheden på Randers Bibliotek. Randers Connect er en udløber af og en videreudvikling af kurset "Søg og du skal finde" som blev afholdt igennem et par år: Som følge af fremkomsten af web 2 blev dette kursus oplevet som forældet. Der har i en årrække på de sidste 3-4 år eksisteret en tradition for samarbejde mellem bibliotekets udviklingsafdeling og pædagogiske miljøer om IT og IKT. Deltagelsen i Randers Connect kurset har øget interessen for et yderligere samarbejde – jeg arbejder selv med IT og medier – i de senere år er biblioteket kommet længere frem i deres tænkning, end vi har været i skoleverdenen – pludselig opdager vi at, hov, der er noget, der løber bag om ryggen på os – og her har dette kursus om sociale teknologier, der ligger så tæt på læringstænkningen åbnet en "digital ladeport" ind i et nyt univers – og det kan jeg også høre på mine medkonsulenter, at der er noget, der har flyttet sig – jeg har alligevel overset, hvor stort hele det her web 2 er – her har kurset gjort en forskel – her har jeg virkelig fået udvidet horisonten. CGJ: Egne IKT-kompetencer? JSN: Har læst Teknologisk Instituts rapport – vil placere sig selv i gruppe 3 – især mht. at kunne forandre information CGJ: Hvor ligger du mht IKT-kompetencer i forhold til de andre? JSN: Blev udfordret af Google-universet, hvor det hele (mail-system her, dokumenter der) er tænkt anderledes – det hele spiller sammen på nye måder – har en meget høj grad af kompleksitet – når Kalle begynder at snakke om ting som indlejrer sig i hinanden så er vi på et højt niveau – oplever sig selv som pænt fremme i forhold til de øvrige deltagere. CGJ: Hvordan er dine IKT-kompetencer blevet påvirket? JSN: Blevet meget mere sikker på bæredygtigheden – troen på bæredygtighed i en læringsmæssig sammenhæng er blevet konsolideret – vi skal væk fra at arbejde i dokumenter, hvis vi skal have eleven på banen, som producenter – denne rolle understøttes af sociale software – vi skal væk fra office-pakken – kurset har bidraget til, at jeg . med Blooms taxanomi – er gået fra at kende til at være sikker i højere niveau. Når man på kurset har spurgt ind til emner, er de blevet uddybet og kvalificeret på et højere niveau – dette er også sket i mail-korrespondance – fremragende. CGJ: Er forventninger indfriet? JSN: Har ikke fra starten haft et billede af, hvor stort området har været – er blevet overrasket, når man kommer fra et lidt mere lukket univers – mere omfattende end jeg troede som udgangspunkt. CGJ: Forslag til forbedringer? JSN: Meget bygget op i fællesskab rettet mod en leder og konsulentgruppe – har givet overblik – overvejet om man kan fokusere mere – tidsfaktoren – vælge færre emner ud – målrettet ledere fokus på RSS-feeds, få styr på nyhedsstrømme – udbygge hands on på selve kurset, så man går hjem med flere færdigheder. CGJ: Grundlæggende ide bag kurset? JSN: En tilpas blanding af et traditionelt oplæg og konstruktivistisk læring, hvor vi selv kommer på banen og skal arbejde med tingene – lære ved at gøre i stedet for at få fortalt – den

pædagogiske platform – godt understøttet – kombination af hands-on og lidt mere end det og teori og så lidt e-læring. CGJ: Ide- og konceptudvikling under forløbet? JSN: Ja, vi kommer alle deltagere fra en skoleverden – og har sagt, aha, det er vigtigt i en læringssammenhæng - det har underviserne samlet godt op og også tænkt videre, at når det er interessant, så er noget andet nok også fx i en god seance om brug af mindmap programmer og et andet eksempel den sociale tjeneste Ning som en skoleleder var stødt på – blev fint samlet op med en gennemgang senere. CGJ: Form? JSN: Fast program med datoer meldt ud på forhånd – lidt varierende mellemrum – 14 dage eller en uge – 2 timers forløb om eftermiddagen – skiftende ugedage – varierende fremmøde – generelt erfaring med at have skoleledere på kursus. CGJ: Konceptet fleksibelt? JSN: Ja, rammer fastlagt på forhånd + forslag til indhold – fra gang til gang skete der en detailplanlægning i forhold til ønskerne – dog usikkerhed om der kunne være nogen på kurset, der havde andre forventning om bare at kunne læne sig tilbage. CGJ: Videndeling/samarbejde? Noget specielt i forhold til traditionel klasseundervisning? JSN: Øh ...de almindelige pædagogiske principper er stadig gyldige – ja, men meget ovre i en konstruktivistisk tænkning, hvor vi lærer ved at gøre. CGJ: Deltager aktivitet? JSN: At få folk til at træde ud i det virtuelle og gøre sig skriftlige – Moodle-platform – rummer problemer – her er vi meget forskellige – og aktivitetsniveauet følgerig meget forskelligt. CGJ: Refererer til Hernings erfaringer med fejlslutninger på baggrund af begrænset aktivitet på bloggen. JSN: Det mønster vil du også kunne se her – tiden er blevet brugt, når folk er til stede – der kommer ikke liv i softwaren pga. manglende tid – her en fordel at der er flere af sted fra samme skole – i tiden + stor overførselsværdi til folks lokale kontekst – man drøfter erfaringer fra kurset med kolleger. CGJ: Har kurset påvirket dialogen mellem deltagerne/kolleger? JSN: Ja, bestemt – vi har i hjemme i vores hus fået øje på nogen ting - at vi skal flytte os fra Outlook-systemet – vi anvender i skoleverdenen et særligt system Skolecom eller First Class, et stort conferencesystem – det her kursus affødte faktisk, at vi fik øje på hvad det egentlig er vi har gang i i forhold til en række konferencer ude i skolevæsenet – møde med systemet om ændringer – kurset har sat ændringer på dagsordenen – opmærksom på at nogen må tage ansvaret, selv om grundideen i web 2 er det frie ansvar. CGJ: Betydning af det lokale aspekt? JSN: Nej, ikke umiddelbart – Udviklingsafdelingen i biblioteket er rigtig langt fremme – så langt fremme, at deres tanker ikke engang bliver taget med i den kommunale IT-strategi (ha,ha) – så mht. forståelsen for nødvendigheden af at blive klogere på dette område er vi selvfølgelig på et provinsielt niveau – flot at biblioteket bliver ved med at være et fyrtårn – bliver ved med at sige, at det her er stadigvæk vigtigt – meget inspirerende for os at kunne læne os lidt op af det – så langt er vi ikke nået i vores konsulenthus – det burde vi, men det er vi ikke – måden at tænke viden og læring på er konvergerende sker noget spændende - det skal dyrkes meget mere. CGJ: Er der stadig en skarp profil mellem biblioteksverdenen og det pædagogiske miljø eller er der hybride former? JSN: Nej, ikke kommet til hybrid endnu i vores skolebibliotekskultur, måske tværtimod – stor opgave – fra skolebibliotek til læringscenter – hedder vores koncept – her har vi ladet os lidt inspirere af bibliotekskonceptet med 23 ting – er slået rigtig godt an – skolebibliotek og folkebibliotek ikke på vej væk fra hinanden – men der er hele tiden faren for den fjendtlige overtagelse lurer – jeg er ikke selv en del af skolebiblioteksvirksomheden – måske gøre det modsatte – ikke helt afklaret – de har gjort det godt – rigtig spændende – mere af samme skuffe – skoleprojekt i Langå – alle elever får egen PC og skal arbejde med sociale teknologier – projektet har hentet inspiration herfra – virtuelt samarbejde – konkret følge af dette her kurser.

Interview med Jan Frederiksen (JF), afdelingsleder, Randers Realskole (16.4.2009):

CGJ: Dine professionelle relationer til folkebiblioteker? JF: Samarbejde om biblioteksbesøg for klasser, filmforevisning, brug af temakufferter til førskolebørn. CGJ: Dine professionelle relationer til Internettet? JF: har brugt Internet til at ”surfe rundt og finde ting” til forskellige jobbettede opgaver – efter kurset – brugt det meget mere – særlig fokus på foto – eksempel: præsentation for

forældre – tilretning sammen med kolleger vha Google – blevet opmærksom på ting – barrierer er brudt ned ... CGJ: Hvor ligger du mht. IKT-kompetencer? (refererer til Teknologisk Instituts klassifikation) JF: Gruppe 2-3 – godt øvet i forskellige funktioner. CGJ: Dine IKT-kompetencer i forhold til de andre på holdet? JF: Stor spredning – større usikkerhed hos nogle – jeg selv havde også en usikkerhed – men på et andet tidspunkt ... CGJ: Meget interessant – at en forholdsvis avanceret IKT-bruger også har fået noget ud af kurset ... i hvilken udstrækning er dine egne digitale kompetencer blevet påvirket – styrket? Du har allerede givet nogle eksempler. JF: Har fx konkret foreslået sin ledelsesgruppe på Randers Realskole at vi bruger Picasa til fordeling af billeder – Picasa især god til at dele billeder – albums – lægge billeder op – give forældre adgang til at hente dem ned på egen computer – det var også fotos der oprindeligt tændte mig mest – den lille streg ud af 23 punkter ... CGJ: I hvilken udstrækning er dine forventninger blevet indfriet? JF: omkring foto er de blevet opfyldt omkring 90% - jeg har til gengæld på andre punkter fået ting som jeg ikke havde forventet men som jeg kan bruge – fx om deling og strukturering af dokumenter, kalendere – i praksis i forbindelse med samarbejde både på skolen men også i forhold til det private – mine forventninger er således i det store hele blevet opfyldt plus lidt ekstra ... CGJ: Har du forslag til forbedringer? JF: 3 måneders forløb har været rigtig godt – føler dog er der skulle have været mere tid til enten opgaver eller hands on, at vi fik lov til at ”mærke det lidt mere i fingrene” – kunne realiseres enten ved at forlænge lektioner til 3 timer eller i forvejen lægge opgaver ud på det fælles forum – åben for forskellige modeller og måder at gennemføre det på ... JF: Vi er meget forskellige mht. at bruge de sociale netværker og som mennesker hvor meget vi ønsker at udlevere os selv på diverse sociale netværker – mange har stadig forbehold på dette punkt – vigtig debat både om hvordan vi selv forholder os til disse spørgsmål og hvordan vi forholder os til de unge menneskers brug af sociale netværk – jeg kommer fra en privat skole, hvor vi de sidste 10 har haft helt klare holdninger til, hvordan vi vil have, at eleverne samtaler med hinanden i skoletiden og når de er på sociale netværk og mobiltelefoner uden for skoletiden – og vi har drejebøger eller handlemuligheder, når eleven overskrider reglerne ... CGJ: Hvordan stiller du dig til balancen mellem teoretiske oplæg og hands-on på kurset? JF: Ved det allerførste kursus havde jeg en fornemmelse af: Kommer vi i gang? Gode spændende debatter – også været utrolig optaget af debatten om forskellige holdninger – her har specielt Kalle været rigtig god til sådan lige twist den rundt og få vendt perspektivet – spændende – følte som bruger at jeg fik skubbet grænser – har lagt billede på Facebook – og på det punkt har underviserne været meget lydhøre – næste gang startede vi direkte med hands-on – og hands-on må gerne ligge tidligt i forløbet – også vigtigt i forhold til den senere brug af fælles forum. CGJ: Konceptudvikling og oplevelse af e-læringskonceptet? JF: Hvad angår indholdet – de 23 elementer – de bliver præsenteret i en bred vifte den første gang – en vigtig del af konceptet – sociale samvær – mødet – åben og ærlig atmosfære – det her – det kan jeg ikke – men alle de andre gange har jeg svævet – jeg har været der alle gange – høj kvalitet – det giver mig noget – man kunne måske godt udstrække kurset til 4 måneder med større huller i mellem til nogen lidt større opgaver – måske fællesopgaver for 3-4 stykker sammen. CGJ: Har der fundet en konceptudvikling sted? JF: Ja, megetspørgsmål, forventninger der hvor debatten drejer sig hen – stor åbenhed mht datoer og indhold i indbydelsen – Kalle og Birthe har været gode til at fornemme hvor er det vi er henne som gruppe og som personer – der er garanteret nogen af de 23 ting vi ikke nåede fx Skype – konceptet er meget fleksibelt og underviserne er også fleksible - lidt overrasket over – at Kalle og Birthe har været så gode til at navigere i det kaos som var – tiden er fløjen af sted, ind i de her gode, dybe diskussioner – undervisere og deltagere er kommet fra hver sin side vej til den fælles plads CGJ: Henviser til traditionel kritik af bibliotekariske undervisning for at køre for meget efter en forudlagt plan – Kalle og Birthe gode til at sætte ord på det hele ... CGJ: Samarbejde og videndeling – repræsenterer kurset en ny form for samarbejde mellem bibliotek og skole? JF: Jeg har ikke tænkt på det som en ny måde – men tænker jeg nærmere over det kunne det

være et spændende perspektiv, hvis man kunne ringe til biblioteket og bestille et oplæg omkring de her 23 færdigheder – det vil være interessant og det vil jeg også gerne betale for – biblioteket som et kursus eller inspirationssted lyder rigtig, rigtig spændende – det er en af de ting jeg har fået med – der er en utrolig viden i det her hus. CGJ: Brugeraktivitet – har du oplevet dig selv som aktiv i forløbet? JF: Ja, afgjort – både i timerne og bagefter når man kommer hjem og ”halvvejs følger med i en eller anden dum film alligevel eller en fodboldkamp, så lige kigge om der er noget spændende – har også været aktiv mht. at give mening til kende om forskellige spørgsmål ... CGJ: Forventninger til aktiviteter mellem kurserne (refererer til blandede erfaringer fra masterkurserne). JF: (svarer ikke direkte) men kommer ind på debatforum efter kurset som er meget afhængigt af, at der fortsat er noget tilstrækkelig interessant at debattere om – Kalle og Birthe har lovet at stå bi året ud ... CGJ: Sociale teknologiers rolle i den professionelle kommunikation? JF: Tror ikke at kurset umiddelbart har påvirket kommunikationen internt – nævner lærerintra-net – omfatter kun den enkelte skole – restriktioner – på mit arbejde har vi fælles kalender ... CGJ: Har biblioteket udnyttet udspil og ideer fra deltagerne JF: Ja, i høj grad ... CGJ: Lokalt særpræg i Randersområdet? JF: Forskel mellem privatskoler og kommunaleskoler – men ellers ikke. (Interviewet på 32 min. fylder – selektiv - udskrevet ca. 3 sider og 1.100 ord – en udskrift fra Digital Voice Recorderen har taget mig lidt under 2 timer.